

XUẤT KHẨU VIỆT NAM TRƯỚC YÊU CẦU THẨM ĐỊNH CHUỖI CUNG ỨNG CỦA THỊ TRƯỜNG CHÂU ÂU

TS. Nguyễn Thị Thu Trang - Trưởng Nhóm Nghiên cứu

Hội thảo VCCI, ngày 21 tháng 10 năm 2025

NỘI DUNG CHÍNH

- 1. Phạm vi các Nhà cung cấp Việt Nam bị ảnh hưởng**
- 2. Trách nhiệm thẩm định của Nhà cung cấp Việt Nam**
- 3. Trường hợp của Chuỗi cung Dệt may – Giày dép**
- 4. Những khuyến nghị chính**

1. Nhà cung cấp Việt Nam nào bị ảnh hưởng bởi Yêu cầu thẩm định chuỗi cung ứng của châu Âu?

QUY ĐỊNH CỦA CHÂU ÂU?

Đối tượng điều chỉnh

Doanh nghiệp có hoạt động quy mô lớn tại EU

Đối tượng chịu ảnh hưởng

- **Luật SCDDA của Đức:** Tất cả các nhà cung cấp trong toàn bộ chuỗi cung ứng của DN thuộc diện điều chỉnh.
- **Chỉ thị CSDDD của EU:** Tất cả các đối tác kinh doanh trong “chuỗi hoạt động” của DN thuộc diện điều chỉnh

THỰC TẾ VIỆT NAM

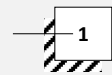
Đối tượng chịu ảnh hưởng:

Là tất cả các chủ thể kinh doanh ở VN (doanh nghiệp, hợp tác xã, hộ kinh doanh,...) gọi chung là “DNN”:

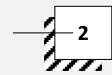
- ✓ Tham gia vào chuỗi cung ứng hàng hóa, dịch vụ xuất khẩu sang châu Âu hoặc nhập khẩu từ châu Âu; và
- ✓ Khách hàng/Đối tác ở châu Âu là DN thuộc diện điều chỉnh của Luật SCDDA/Chỉ thị CSDDD

Nhóm DNVN cung ứng cho châu Âu

Nhóm
thượng
nguồn
trong
chuỗi
cung ứng

Các DNVN sản xuất, xuất khẩu, dịch vụ

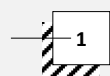
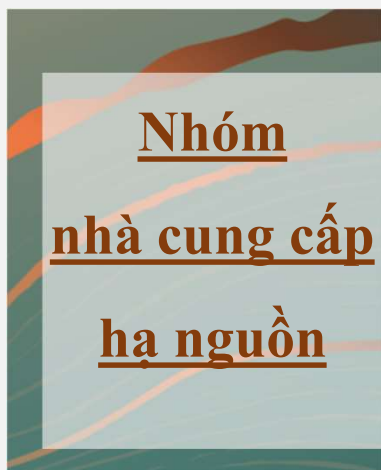

Các DNVN cung cấp nguyên phụ liệu, trang thiết bị, nguồn đầu vào cho sản xuất, xuất khẩu hàng hóa, dịch vụ nói trên

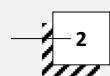

Các DNVN cung cấp các dịch vụ vận tải, hậu cần, logistics... phục vụ cho việc sản xuất, xuất khẩu hàng hóa, dịch vụ nói trên

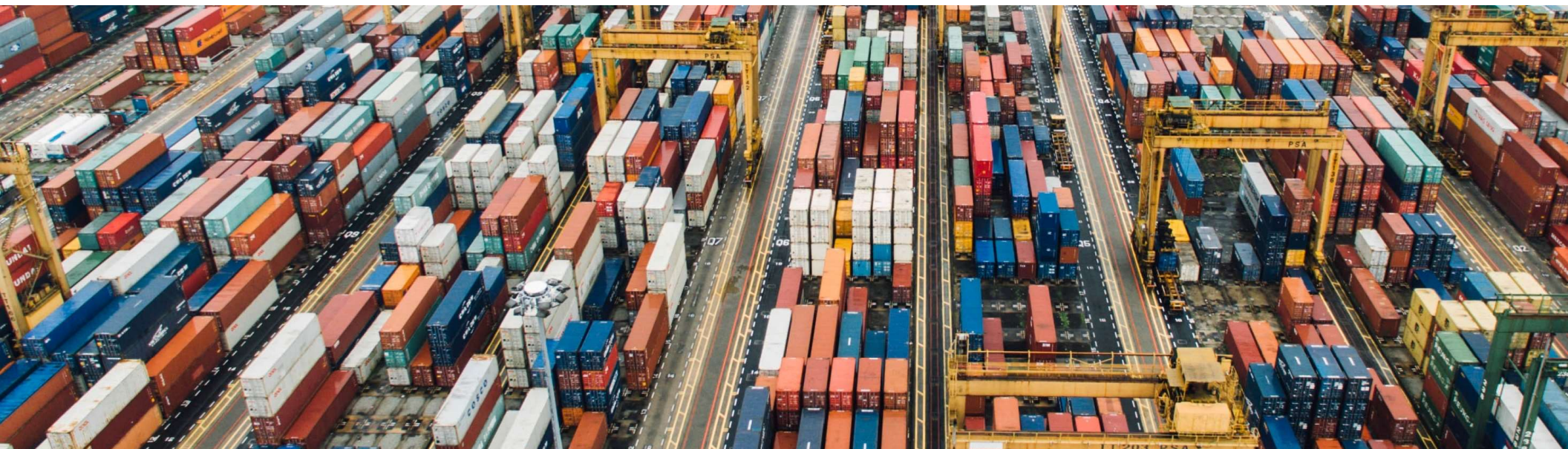
Nhóm DNVN phân phối cho châu Âu

Các DNVN cung cấp các dịch vụ vận tải, hậu cần, logistics... phục vụ nhập khẩu, phân phối hàng hóa, dịch vụ từ châu Âu

Các DNVN cung cấp dịch vụ lưu kho, phân phối (bán buôn, bán lẻ...) hàng hóa/dịch vụ của đối tác châu Âu đến người mua VN

2. TRÁCH NHIỆM CỦA NHÀ CUNG CẤP VIỆT NAM TRONG YÊU CẦU THẨM ĐỊNH CHUỖI CUNG ỨNG CỦA CHÂU ÂU

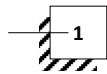

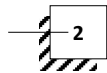
CÁC NHÓM TRÁCH NHIỆM CHÍNH

- #1** Trách nhiệm tuân thủ các tiêu chuẩn về quyền con người, môi trường
- #2** Trách nhiệm triển khai thực hiện một số biện pháp thẩm định

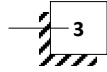
Trách nhiệm tuân thủ các tiêu chuẩn về quyền con người, môi trường

Trách nhiệm Gián tiếp nhưng Cốt lõi

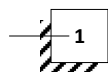
Trách nhiệm ngăn chặn và xử lý Nguy cơ – thay vì chỉ hành động khi Vi phạm

Các tiêu chuẩn: Rộng nhưng cơ bản Tương đương pháp luật Việt Nam

- ❖ Các quyền con người cơ bản (sống, nhà ở, an toàn, riêng tư...)
- ❖ Các tiêu chuẩn lao động cơ bản (cấm lao động trẻ em, cưỡng bức, tự do liên kết, thương lượng tập thể, lương đủ sống, không phân biệt đối xử...)
- ❖ Các tiêu chuẩn về môi trường ảnh hưởng tới con người (cấm chất độc hại, suy thoái môi trường sống, quyền với tài nguyên cộng đồng, ô nhiễm tàu biển...)

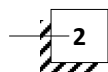
Trách nhiệm triển khai một số biện pháp trong quy trình thẩm định (1)

Trách nhiệm phối hợp với DN thuộc diện điều chỉnh trong quy trình thẩm định

Nghĩa vụ của doanh nghiệp thuộc diện điều chỉnh	Trách nhiệm phối hợp của Nhà cung cấp (DNVN)
Phân tích, đánh giá, nhận diện, xếp loại rủi ro vi phạm	Cung cấp thông tin liên quan tới quy trình sản xuất – kinh doanh của mình: <ul style="list-style-type: none">▪ Các yếu tố của chuỗi SX – KD▪ Các chuẩn con người, môi trường mà mình đã thực hiện▪ Các rủi ro vi phạm, nếu có
Ngăn chặn, xử lý, giảm thiểu, khắc phục rủi ro/tác động bất lợi	<ul style="list-style-type: none">▪ Cung cấp dữ liệu cần thiết để DN thuộc diện điều chỉnh cân nhắc▪ Cử nhân lực tham gia phối hợp
Thiết lập Cơ chế khiếu nại	Phổ biến thông tin về Cơ chế khiếu nại để người lao động và các bên liên quan biết và sử dụng khi cần

Trách nhiệm triển khai một số biện pháp trong quy trình thẩm định (2)

Trách nhiệm chủ động thực hiện một số biện pháp phòng ngừa, xử lý rủi ro

Nghĩa vụ của doanh nghiệp thuộc diện điều chỉnh

Thực hiện biện pháp ngăn chặn

Thực hiện biện pháp khắc phục vi phạm

Trách nhiệm phối hợp của Nhà cung cấp (DNVN)

Phối hợp với DN thuộc diện điều chỉnh khi được yêu cầu:

- Ký cam kết tuân thủ
- Tham gia đào tạo về quyền con người, môi trường
- Ký và phối hợp thực hiện các biện pháp cần thiết

- Nỗ lực chấm dứt hành vi vi phạm, khắc phục thiệt hại
- Lên kế hoạch cụ thể về các hành động chấm dứt, khắc phục (nếu cần thời gian)

Chú ý: Khách hàng/Đối tác châu Âu có thể tạm hoãn giao dịch trong thời gian thực hiện các biện pháp khắc phục

Quyền của Nhà cung cấp

#1 Quyền từ chối*

thực hiện các việc vốn là trách nhiệm của DN thuộc diện điều chỉnh

#2 Quyền về thông tin*

- Quyền yêu cầu giải thích về thông tin cần cung cấp
- Quyền từ chối cung cấp các thông tin mật (mà không nhận được cam kết bảo mật)/không liên quan

** Theo Luật SCDDA của Đức*

Hỗ trợ cho Nhà cung cấp

Quyền được hỗ trợ**

** Theo Chỉ thị CSDDD của EU

#1 Các hỗ trợ bắt buộc

- ✓ Hỗ trợ xây dựng năng lực (cho tham gia các hoạt động đào tạo năng lực)
- ✓ Hỗ trợ tài chính (nếu biện pháp liên quan của DN gây rủi ro đáng kể cho hoạt động kinh doanh của Nhà cung cấp)

#2 Các hỗ trợ khuyến khích

- ✓ Được tham vấn về Kế hoạch thẩm định
- ✓ Được tạo điều kiện tham gia các Chương trình xây dựng năng lực, tiếp cận các Gói hỗ trợ tài chính

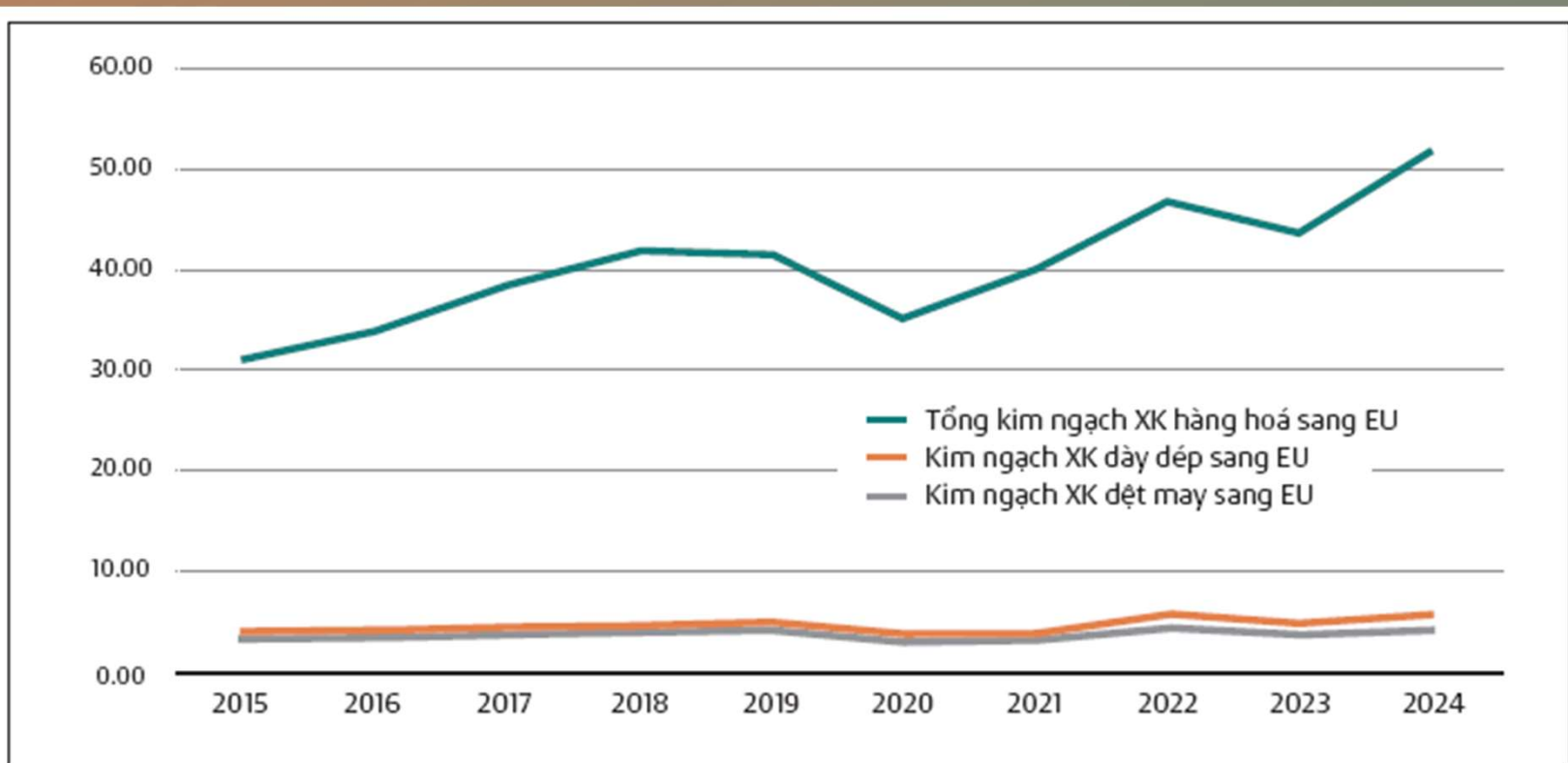

Nếu nhà cung cấp KHÔNG thực hiện trách nhiệm thì sao?

**3. CHUỖI CUNG DỆT MAY VÀ GIÀY DÉP VIỆT NAM
TRƯỚC YÊU CẦU THẨM ĐỊNH CHUỖI CUNG ỨNG
CỦA CHÂU ÂU**

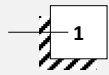
Dệt may và giày dép trong Bức tranh xuất khẩu Việt Nam sang EU

Nguồn: Cục Thống kê – Bộ Tài chính

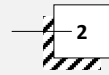
Đơn vị: Tỷ USD

Những đặc trưng “nhạy cảm” từ góc độ thẩm định chuỗi cung ứng

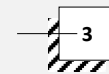
Kết cấu

- Chuỗi cung dài, nhiều chủ thể tham gia
- Phân hóa mạnh về trình độ, điều kiện, mức lương

Lao động

- Sử dụng nhiều lao động phổ thông
- Tỷ lệ lao động nữ cao
- Nhiều lao động di cư (ngoại tỉnh)
- Có thể sử dụng lao động trẻ em/người già ở một số khâu

Môi trường

- Điều kiện làm việc, sinh hoạt có thể không thuận lợi, ô nhiễm
- Một số khâu sử dụng hóa chất, chất thải độc hại

Các nhà cung cấp VN trong chuỗi cung

Khâu	Chuỗi cung Dệt may	Chuỗi cung giày dép
Cung cấp nguyên phụ liệu đầu vào	<p>Một số ít DNVN sản xuất, cung ứng:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Nguyên liệu thô (bông, lanh, cây gai dầu, tơ tằm, lông cừu, sợi polyester, nylon...) ➢ Vật tư, phụ liệu (vải, sợi, nút, chỉ, khóa....) 	<p>DNVN sản xuất, cung ứng</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Nguyên liệu (đế, vải, cao su...) ➢ Vật tư, phụ liệu (keo dán, vải, sợi, nút, chỉ, khóa....)
Sản xuất, gia công	<p>DNVN sản xuất, gia công</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Chủ yếu là CMT (Cut-Make-Trim) ➢ Một số là OEM (Original Equipment Manufacturer) 	<p>DNVN sản xuất, gia công</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Chủ yếu là OEM (Original Equipment Manufacturer)
Logistics xuất khẩu	<p>DNVN chủ yếu cung cấp dịch vụ logistics nội địa, cho tới khi hàng lên tàu</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Chủ yếu là DN forwarders ➢ Một số là 3PL (Third Party Logistics) 	

Rủi ro trong chuỗi cung từ góc độ thẩm định (1)

Rủi ro về lao động trẻ em

Tình huống nguy cơ cao

- # Công đoạn outsourcing cho hộ gia đình (đính cườm, khâu, khâu da...)
- # Địa phương có tỷ lệ trẻ em đến trường thấp, hoặc chi phí sinh hoạt cao hơn mức lương, tỷ lệ gia đình lao động ngoại tỉnh cao

Giải pháp phòng tránh

- # Dừng ngay việc sử dụng lao động trẻ em bị cấm
- # Chỉ tuyển lao động qua ký hợp đồng chính thức
- # Phối hợp với chính quyền địa phương để giám sát cộng đồng, cải thiện tỷ lệ đến trường...

Rủi ro trong chuỗi cung từ góc độ thẩm định (2)

Rủi ro quấy rối, bạo lực, bất bình đẳng giới

Tình huống nguy cơ cao

- Công đoạn sản xuất sử dụng nhiều lao động nữ, trẻ em gái có mức thu nhập thấp
- DN thường xuyên tuyển dụng lao động ngắn hạn, thời vụ, thanh thiếu niên
- DN nhiều lao động nữ ở khâu đơn giản lương thấp, tỷ lệ thay đổi lao động cao; quản lý chủ yếu là nam
- Tiêu chí tuyển dụng, trả lương, đãi ngộ... liên quan đến Giới
- Có lao động nữ là người dân tộc thiểu số
- Lao động nữ (i) sống tại khu nhà ở do DN cung cấp, quản lý là nam; (ii) thuê trọ xa nơi làm việc

Giải pháp phòng tránh

- Dừng ngay các thông lệ phân biệt đối xử
- Đào tạo kỹ năng cho người lao động và cán bộ giám sát
- Có Cơ chế thực chất để lao động nữ khiếu nại các hiện tượng quấy rối, bạo lực
- Tổ chức xe đưa đón lao động có nguy cơ bị quấy rối trên đường đi làm
- Hợp tác với địa phương để bảo vệ lao động nữ, trẻ em gái ở khu vực ngoài Nơi làm việc

Rủi ro trong chuỗi cung từ góc độ thẩm định (3)

Rủi ro về lao động cưỡng bức

Tình huống nguy cơ cao

- Tuyển dụng lao động qua trung gian/môi giới phí cao
- Có các khoản tín dụng, khoản vay nợ với lãi suất cao cho chi phí đào tạo
- Sử dụng nhóm lao động dễ bị cưỡng bức (trẻ em, thanh thiếu niên, lao động vùng sâu/xa, tù nhân, lao động outsourcing/mùa vụ, lao động phi chính thức...)
- Mùa sản xuất cao điểm, số lượng đơn hàng lớn, từ nhiều khách hàng

Giải pháp phòng tránh

- # Tuân thủ tuyệt đối các quy định lao động, hợp đồng lao động
- # Hỗ trợ, khuyến khích người lao động, công đoàn lên tiếng

Rủi ro trong chuỗi cung từ góc độ thẩm định (4)

Rủi ro về sức khỏe, an toàn lao động, môi trường làm việc

Tình huống nguy cơ cao

- Thời gian làm việc quá dài (do lương thấp, đơn hàng nhiều/bị điều chỉnh gấp...)
- Môi trường sản xuất có nguy cơ ô nhiễm cao (bụi, tiếng ồn)
- Công đoạn sản xuất sử dụng hóa chất độc hại
- Máy móc, thiết bị, tư thế làm việc không thân thiện, nguy cơ mất an toàn cao

Giải pháp phòng tránh

- # Sắp xếp quy trình lao động hợp lý để giảm bớt giờ làm
- # Rà soát và xử lý nguy cơ ô nhiễm, mất an toàn tại nơi làm việc
- # Có kế hoạch để sơ tán, bảo vệ người lao động khi xảy ra sự cố mất an toàn
- # Xây dựng và thực hiện nghiêm nội quy an toàn lao động

Rủi ro trong chuỗi cung từ góc độ thẩm định (5)

Rủi ro về tiền lương không đủ sống

Tình huống nguy cơ cao

- Mức lương tối thiểu theo quy định của pháp luật là không đủ sống

DN sử dụng:

- Nhiều lao động ngoại tỉnh
- Nhiều lao động là người học việc, lao động trẻ, không chính thức
- Trả lương theo sản phẩm, giờ làm

Giải pháp phòng tránh

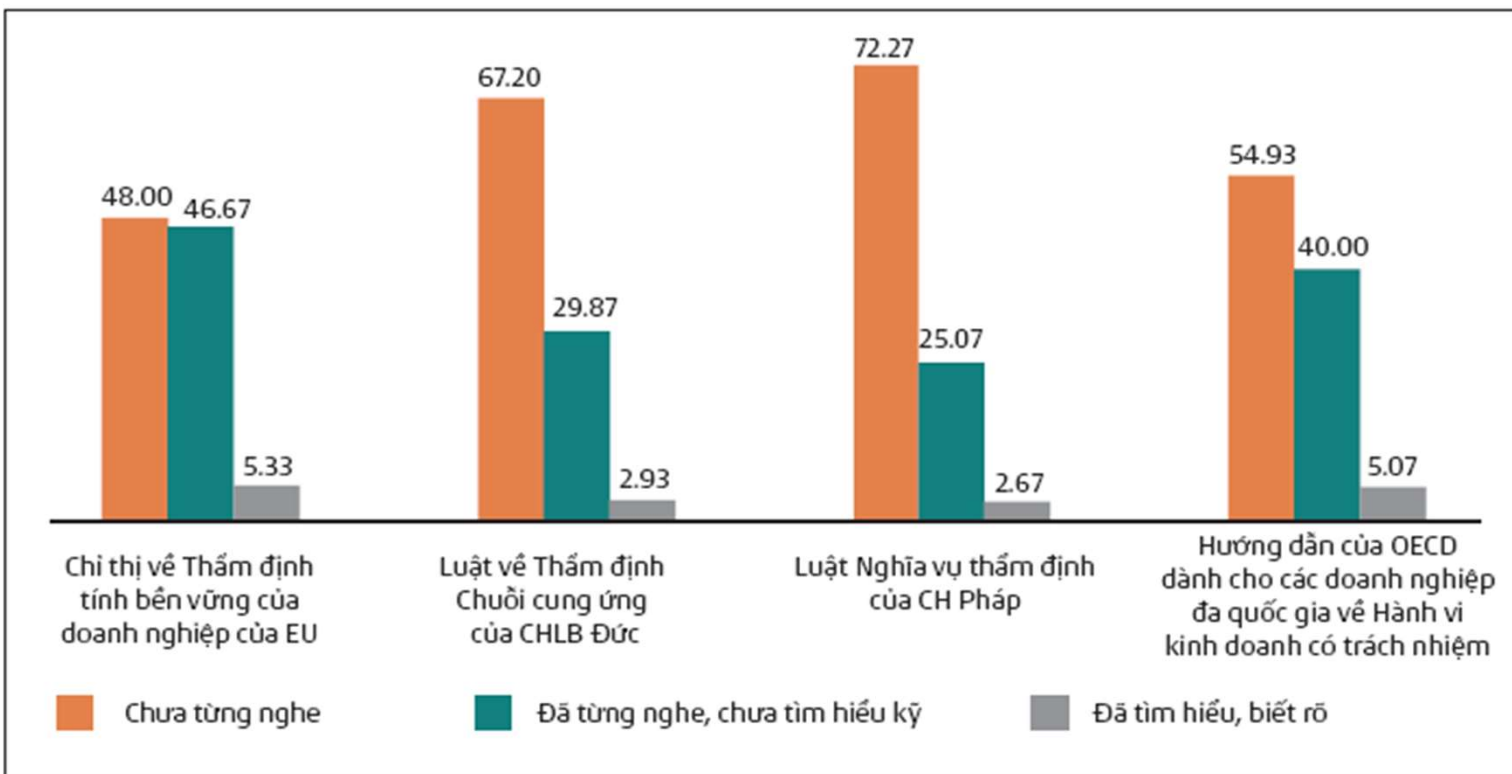
- # Minh bạch cơ cấu lương và các khoản trả cho người lao động
- # Minh bạch và hạn chế các khoản tiền phạt, khấu trừ vào tiền lương, thu nhập của người lao động
- # Nỗ lực cải thiện mức lương cho nhóm lao động yếu thế (ngoại tỉnh, trẻ, học việc...) hoặc nhóm trả lương không cố định

MỘT SỐ KHUYẾN NGHỊ

Hiện trạng hiểu biết

Hiểu biết của các chủ thể ở Việt Nam về các hệ thống pháp luật
thẩm định chuỗi cung ứng ở EU và trên thế giới

Nguồn: Khảo sát nhanh của TTWTO-VCCI tháng 8/2025

Hiện trạng năng lực

Điểm mạnh - Thuận lợi

- ✓ Nhiều nhà cung cấp VN đã quen với các tiêu chuẩn về quyền con người, môi trường (thông qua các Bộ Quy tắc ứng xử dành cho Nhà cung cấp của các Khách hàng lớn)
- ✓ Quy định pháp luật về lao động và môi trường của Việt Nam đã tiệm cận với các tiêu chuẩn cao của thế giới (đặc biệt qua các FTA thế hệ mới)
- ✓ Nhà cung cấp VN chủ yếu ở khu vực kinh tế chính thức
- ✓ Chi phí tuân thủ các yêu cầu về thẩm định chuỗi cung ứng không quá lớn

Điểm yếu - Khó khăn

- Một số khâu sản xuất - kinh doanh có thể tiềm ẩn rủi ro
- Tiêu chuẩn thẩm định (và giám sát) khá rộng, có thể diễn giải theo các cách khác nhau
- Chi phí tuân thủ dù ít cũng vẫn tăng thêm gánh nặng cho DNVN, nhất là trong bối cảnh khó khăn hiện nay

Khuyến nghị với doanh nghiệp

Tuân thủ

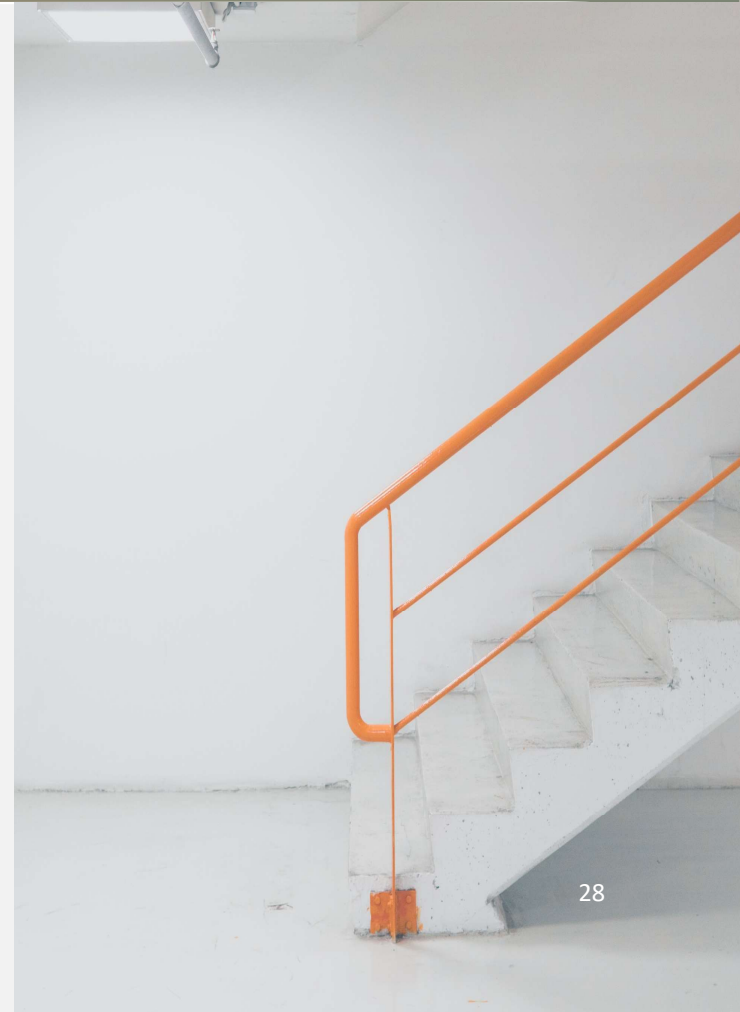
đầy đủ, nghiêm túc các quy định PLVN, đặc biệt là về lao động và môi trường

Có dự phòng

(về nguồn lực, nhân lực) cho vấn đề thẩm định chuỗi cung ứng

Khi được Khách hàng/Đối tác châu Âu yêu cầu phối hợp, cần chú ý:

- ✓ Tìm hiểu kỹ yêu cầu, soi chiếu với quy định
 - ✓ Xác định trách nhiệm cụ thể
- ✓ Phối hợp chặt chẽ trong triển khai, tranh thủ hỗ trợ nếu có

Khuyến nghị với Hiệp hội doanh nghiệp

Xây dựng năng lực chuyên môn để có thể tư vấn, hướng dẫn hiệu quả cho hội viên

Tích cực triển khai các hoạt động nâng cao năng lực hội viên

Phối hợp với hội viên trong các vụ việc cụ thể, nếu có thể

Phổ biến tuyên truyền, cung cấp thông tin

Đào tạo

Trao đổi thảo luận

Khuyến nghị với cơ quan QLNN – Công đoàn

Từ góc độ quản lý

- ✓ Nhận diện, cảnh báo DN về các rủi ro vi phạm
- ✓ Thực hiện các xác nhận, chứng nhận về mức độ tuân thủ PL lao động, môi trường của DN khi được yêu cầu
- ✓ Phối hợp với DN, Hiệp hội để làm việc với Khách hàng/Đối tác khi được yêu cầu

Từ góc độ hỗ trợ

- ✓ Thông tin kịp thời về các động thái chính sách, PL các nước về thẩm định chuỗi cung ứng
- ✓ Tìm kiếm, thông tin về các nguồn lực quốc tế hỗ trợ DN, Hiệp hội trong thực thi các yêu cầu này

XIN CẢM ƠN!

TS. Nguyễn Thị Thu Trang

Chuyên gia cao cấp về Pháp luật và Hội nhập

thutrangvcci@gmail.com